Available online http://www.lumenpublishing.com/journals/index.php/lumenlaw

ISSN: 2284 – 5968 (print), ISSN: 2284 – 5968 (electronic)

Logos Universality Mentality Education Novelty
Section: Law

2017, Volume V, Issue 2, December, pp. 27-47

Probation System in Romania and the Republic of Moldova

Antonio SANDU

https://doi.org/10.18662/lumenlaw.3

Covered in:

CEEOL, Index Copernicus, Ideas RePeC,
EconPapers, SocioNet, HeinOnline

©2017 The Authors & LUMEN Publishing House.
Selection, peer review and publishing under the responsibility of LUMEN Publishing House.

How to cite: Sandu, A. (2017). Probation System in Romania and the Republic of Moldova. *Logos Universality Mentality Education Novelty, Section: Law, V*(2), 27-47. https://doi.org/10.18662/lumenlaw.3

https://doi.org/10.18662/lumenlaw.3

Probation System in Romania and the Republic of Moldova

[Sistemul de Probaţiune în România şi Republica Moldova]

Antonio SANDU[1]

Abstract: In this paper we aim to make a comparative analysis of the Romanian and Moldavian probation systems, starting from the existing legislative and institutional framework, and how these frameworks are reflected in the scientific literature in the two countries. Both in the normative and institutional frameworks between the two countries, there are more similarities, which consist in introducing the probation among the professions in the judicial system, which makes the professionals enjoy a high prestige in the assistant professions and counselee. In both countries, probation is still a profession related to the social assistant, although it is autonomous towards this at the level of the actual practices and institutional structures that serve the probation system. The probation system has, in addition to the advisory and assistant duties, a punitive dimension that puts its mark on the specificity of probation counseling.

Keywords: Probation, probation system, Romania, Moldova, restorative paradigm.

Introducere

Introducerea, în majoritatea legislaţiilor naţionale, a pedepselor alternative încarcerării şi simultan instituirea unui sistem public sau public/privat de probaţiune, face ca accentul restaurativ al politicilor penale să fie din ce în ce mai evident. Cercetările referitoare la probaţiune, şi în general la alternativele sociale faţă de încarcerare, devin semnificative ţinându-se cont de: costurile financiare şi sociale generate de aplicarea sancţiunilor privative de libertate; creşterea riscului săvârşirii unor noi infracţiuni de către persoanele care au suferit o condamnare privativă de libertate; stigmatizarea şi excluderea socială la care aceste persoane sunt supuse; vulnerabilizarea familiilor deţinuţilor, dar şi a persoanelor care au executat o pedeapsă privativă de libertate.

[1] Stefan cel Mare University from Suceava; State University from Moldova, Chisinau, Republic of Moldova; LUMEN Research Center in Social and Humanistic Sciences, Iasi, Romania; E-mail: antonio1907@yahoo.com.

How to cite: Sandu, A. (2017). Probation System in Romania and the Republic of Moldova. Logos Universality Mentality Education Novelty, Section: Law, V(2), 27-47. https://doi.org/10.18662/lumenlaw.3

În lucrarea de faţă ne propunem să realizăm o analiză comparată a sistemelor de probaţiune românesc şi moldovenesc, pornind de la cadrul legislativ şi instituţional existent, şi a modului cum aceste cadre sunt oglindite în literatura de specialitate din cele două ţări.

Statistici relevante referitoare la cauzele penale pe rolul insţantelor din România şi Republica Moldova

În perioada 2015- 2017, pe rolul insţantelor din România s-au aflat în stare de judecată un număr total de 17.452 de cauze penale. În Tabelul 1 vom reda cauzele penale aflate pe rolul instanţelor din România din perioada 2015-2017, pe tipul de infracţiuni, coroborat cu numărul de condamnări penale pronunţate în aceeaşi perioadă de timp. În conformitate cu datele disponibile pe site-ul Institutului Naţional de Statistică (INS), în 2015, în penitenciare din România erau încarceraţi un număr de 25.586 de deţinuţi. În ceea ce priveşte regiunea de N-E a României, statisticile INS la nivelul anului 2015 semnalează o rată de 209 persoane condamnate la 100.000 de locuitori.

Tabel 1 - Situaţia cauzelor şi a persoanelor condamnate în România, în perioada 2015- 2017[2]

Obiect cauze	**nr. Cauze /2015**	**nr. Condamnări /2015**	**nr. Cauze /2016**	**nr. Condamnări /2016**	**nr. Cauze /2017 sem 1**	**nr. Condamnări /2017 sem 1**
Infracţiuni de corupţie	2099	607	2227	654	1586	320
Infracţiuni de evaziune fiscală	4476	599	4033	734	2739	469
Infracţiuni de discriminare	6	0	6	0	4	0
Conflict de interese	80	0	105	9	91	8
Abuz în serviciu	250	20	307	57	**247**	13
Infracţiuni împotriva înfăptuirii justiţiei	131	21	214	52	174	40
Infracţiunea de viol	698	195	766	334	533	152
Infracţiuni contra persoanei (de	10392	2435	11521	3722	9201	2009

[2] Date prelucrate după statisticile disponibile la pagina http://www.just.ro/date-statistice/ şi Institutul Naţional de Statistică http://statistici.insse.ro, la data 22.08.2017

How to cite: Sandu, A. (2017). Probation System in Romania and the Republic of Moldova. Logos Universality Mentality Education Novelty, Section: Law, V(2), 27-47. https://doi.org/10.18662/lumenlaw.3

omor şi lovituri cauzatoare de moarte)						
Infracţiuni contra patrimoniului (furt, tâlhărie, delapidare, înşelăciune)		42276				
Infracţiuni la regimul circulaţiei pe drumurile publice		12137				

În Republica Moldova, Biroul Naţional de Statistică[3] a înregistrat pentru anul 2016 un număr total de 41.921 infracţiuni înregistrate, corespunzând unui număr de 10.038 de persoane condamnate, numărul infracţiunilor înregistrate la 10.000 locuitori fiind de 117,8.

În Tabelul 2 vom reda situaţia infracţionalităţii pe tipuri de infracţiuni pentru perioada 2015-2016, în Republica Moldova:

Tabel 2 – Situaţia infracţiunilor şi numărul de condamnări în perioada 2015-2016, Republica Moldova

Tipuri de infracţiuni	**nr. Condamnări/2015**	**nr. Condamnări/2016**
infracţiuni în sfera economică	82	60
infracţiunea de viol	303	341
infracţiuni contra persoanei (de omor, vătămare intenţionată gravă)	429	439
infracţiuni de furt, jaf, tâlhărie	16470	17448
infracţiuni contra patrimoniu	7033	7295
infracţiuni în domeniul transporturilor	3911	4 464
infracţiuni împotriva securităţii şi ordinii publice	1032	1103

Efectele colaterale ale închisorii

Mediul carceral este unul profund criminogen, predominanţa sancţiunilor privative de libertate poate duce la riscul exportului stilului de viaţă carceral în comunitate. Structura normativă care reglementează practica

[3] http://www.statistica.md/category.php?l=ro&idc=189

How to cite: Sandu, A. (2017). Probation System in Romania and the Republic of Moldova. Logos Universality Mentality Education Novelty, Section: Law, V(2), 27-47. https://doi.org/10.18662/lumenlaw.3

profesiei de consilier de probaţiune reprezintă cadrul limitativ care modelează *construcţia socială a practicii*. Efectele colaterale ale închisorii pot fi formulate sub forma şanselor scăzute de a găsi un loc de muncă – în condiţiile unei puternice stigmatizări şi discriminări, discriminare ce se manifestă şi asupra membrilor familiei – *apariţia unor efecte pe termen lung asupra sănătăţii fizice şi mentale ale fostului deţinut*.

Probaţiunea (Damian & Sandu, 2010; Sandu & Damian, 2010) mai ales cea realizată pornind de la paradigma justiţiei restaurative, a apărut prin punerea sub semnul întrebării a necesităţii pedepsei şi suficienţei acesteia din perspectiva reintegrării sociale a făptuitorului, şi a reparaţiei relaţiilor sociale lezate prin săvârşirea infracţiunii şi restabilirea dreptăţii după ce s-a comis o faptă socială. Alternativele la pedeapsă şi mai ales cele la încarcerare se constituie treptat, într-o nouă paradigmă ideologică şi instrumentală numită justiţie restaurativă (Braithwaite, 1989; 1998; Bazemore, 1998; Braithwaite, 2002; 2003; Johnstone & Van Ness, 2006; Sandu & Unguru, 2014).

Cadre normative care reglementează activitatea consilierului de probaţiune în România

În România, activitatea consilierului de probaţiune este reglementată de Art. 32 din Legea 252/2013. Atribuţiile care le revin consilierilor de probaţiune sunt următoarele: evaluarea inculpaţilor, a minorilor aflaţi în executarea unei măsuri educative, respectiv a persoanelor supravegheate, din oficiu sau la solicitarea organelor judiciare, potrivit legii; sprijinirea instanţelor de judecată în procesul de individualizare a pedepselor şi măsurilor educative; coordonarea procesului de supraveghere a respectării măsurilor şi executării obligaţiilor stabilite în sarcina persoanelor supravegheate, faţă de care instanţa a dispus: amânarea aplicării pedepsei, suspendarea executării pedepsei sub supraveghere, eliberarea condiţionată; coordonarea procesului de supraveghere a respectării uneia dintre următoarele măsuri educative neprivative de libertate: stagiul de formare civică, supravegherea, consemnarea la sfârşit de săptămână, asistarea zilnică; coordonarea executării pedepsei amenzii prin prestarea unei munci neremunerate în folosul comunităţii; derularea de activităţi specifice în legătură cu persoanele private de libertate.

Consilierul de probaţiune îşi desfăşoară activitatea pe baza principiilor managementului de caz – derivat din managementul de caz din asistenţa socială - astfel: informează persoana cu privire la procesul de supraveghere, obţinând astfel consimţământul informat; evaluează iniţial

How to cite: Sandu, A. (2017). Probation System in Romania and the Republic of Moldova. Logos Universality Mentality Education Novelty, Section: Law, V(2), 27-47. https://doi.org/10.18662/lumenlaw.3

persoana; planifică procesul de supraveghere; derulează activităţile de control şi derulează sau coordonează asistarea în procesul de supraveghere; colaborează cu judecătorul delegat cu executarea, cu instituţii din comunitate, precum şi cu alte autorităţi sau instituţii publice; monitorizează procesul de supraveghere; evaluează final procesul de supraveghere (Legea 252/2013, Art. 52, Alin 1, lit. a-g.). Măsurile de supraveghere reglementate de Legea 253 din 19 iulie 2013 pot fi impuse de instanţă în cazul amânării aplicării pedepsei, suspendării executării pedepsei sub supraveghere şi liberării condiţionate (Art. 1, lit. d). Măsurile educative neprivative de libertate reglementate în contextul prezentei legi sunt controlul judiciar şi controlul judiciar pe cauţiune (Legea 253/2013, Art. 1, lit. g).

La nivelul metodelor utilizate, consilierea de probaţiune împrumută o serie de tehnici din asistenţa socială, printre care: metode de natură cognitiv comportamentală, terapie raţional-emotivă, nondirectivă, analiza tranzacţională, consiliere individuală şi de grup. O serie de practici individualizează consilierea de probaţiune prin ţinerea sub control a riscului comiterii de noi fapte, supravegherea persoanelor eliberate condiţionat, munca în închisoare, managementul riscului etc. Specificul consilierii de probaţiune îl constituie echilibrul dintre asistenţă-grijă-control-reintegrare. Accentul pe cele două ultime componente individualizează consilierea de probaţiune de practica asistenţială (Balahur, 2001).

Cadre normative care reglementează activitatea consilierului de probaţiune în Republica Moldova

În Republica Moldova, activitatea consilierilor de probaţiune este reglementată de Legea Nr. 8/2008 cu privire la probaţiune. Consilierul de probaţiune moldovean îşi desfăşoară activitatea respectând următoarele principii impuse de lege:

a) respectarea drepturilor omului şi a demnităţii umane, neadmiterea discriminării de orice natură, inclusiv pe motiv de dizabilitate, boală cronică contagioasă sau necontagioasă;

b) sprijinirea şi încurajarea permanentă a subiecţilor probaţiunii, asistaţi şi consiliaţi, în vederea reintegrării lor în societate şi asumării de responsabilitate pentru propriile acţiuni prin formarea unei atitudini corecte faţă de ordinea de drept şi faţă de regulile de convieţuire socială;

c) oportunitatea, asigurarea reacţiei sociale eficace la fapta săvârşită, intervenţia în soluţionarea problemelor persoanei aflate în conflict cu legea

How to cite: Sandu, A. (2017). Probation System in Romania and the Republic of Moldova. Logos Universality Mentality Education Novelty, Section: Law, V(2), 27-47. https://doi.org/10.18662/lumenlaw.3

penală în funcţie de situaţia psihosocială şi de condiţiile de fapt ale săvârşirii infracţiunii;

d) participarea comunităţii la procesul de asistenţă, de consiliere psihosocială şi de control;

e) diferenţierea şi individualizarea psihosocială a subiectului probaţiunii şi a infracţiunii pe care a săvârşit-o;

f) prezumţia nevinovăţiei subiectului probaţiunii; g) respectarea legii şi a hotărârilor judecătoreşti;

h) respectarea confidenţialităţii datelor cu caracter personal (Legea Nr. 8/2008, Art. 21).

În Republica Moldova, legislaţia impune următoarele tipuri de probaţiune:

a) probaţiune presentenţială;

b) probaţiune sentenţială în comunitate;

c) probaţiune penitenciară;

d) probaţiune postpenitenciară;

e) probaţiune juvenilă (Legea Nr. 8/2008, Art. 6).

Probaţiunea presentenţială (Legea Nr. 8/2008, Art. 8) se aplică persoanei bănuite, învinuite, sau inculpatului care a împlinit vârsta de răspundere penală căruia i se întocmeşte un referat presentenţial de evaluare psihosocială a personalităţii. Referatul presentenţial se efectuează în mod obligatoriu şi pentru persoana minoră aflată în diverse etape ale urmăririi penale (Legea Nr. 8/2008, Art. 9). Rolul referatului este acela de a facilita organelor de urmărire penală şi instanţelor de judecată informarea cu privire la personalitatea făptuitorului şi despre nivelul de instruire şcolară, despre comportamentul, mediul familial, cercul de prieteni şi despre factorii care influenţează sau pot influenţa conduita lui generală.

În cadrul probaţiunii comunitare, consilierul de probaţiune urmăreşte executarea hotărârilor judecătoreşti în cazul persoanelor condamnate la sancţiuni neprivative şi/sau executarea măsurilor dispuse de procuror (Legea Nr. 8/2008, Art. 10). Observăm o diferenţă faţă de modelul românesc în care consilierul nu pune în aplicare măsuri dispuse de procuror, ci doar de către instanţa de judecată. O situaţie specială ar fi aceea în care în România judecătorul de drepturi şi libertăţi – şi nu organele de procuratură – dispune măsuri preventive de tipul arestului la domiciliu în perioada de urmărire penală sau presentenţială. Executarea acestor măsuri însă nu intră în competenţa serviciului de probaţiune românesc.

How to cite: Sandu, A. (2017). Probation System in Romania and the Republic of Moldova. Logos Universality Mentality Education Novelty, Section: Law, V(2), 27-47. https://doi.org/10.18662/lumenlaw.3

Consilierului de probaţiune din Republica Moldova îi revin de asemenea şi următoarele atribuţii în cadrul probaţiunii comunitare: supravegherea minorilor liberaţi de răspunderea penală; supravegherea în comunitate a persoanelor liberate condiţionat de răspunderea penală; supravegherea în comunitate a persoanelor liberate de pedeapsa penală; supravegherea în comunitate a persoanelor condamnate sau sancţionate la muncă neremunerată în folosul comunităţii, precum şi cele private de dreptul de a ocupa o anumită funcţie sau de a exercita o anumită activitate (Legea Nr. 8/2008, Art. 10, Alin. 1). Observăm că Art. 10, Alin. 1 distinge între liberarea condiţionată de răspunderea penală şi liberarea de pedeapsa penală (Legea Nr. 8/2008). Această distincţie este în spiritul probaţiunii pe model anglo-saxon, care permitea suspendarea sub supraveghere a răspunderii penale în cazul în care făptuitorul nu săvârşeşte pe perioada încercării noi infracţiuni. Similar, Noul Cod Penal din România instituie măsura suspendării pronunţării pedepsei, dar neutilizată în practica instanţelor.

Probaţiunea penitenciară se desfăşoară în perioada de pregătire pentru liberare. Aceasta se aplică persoanelor aflate în detenţie care urmează programe de educaţie civică, etică şi morală, de instruire profesională şi de muncă educativă (NCP, Art. 11, Alin. 1). Probaţiunea postpenitenciară vizează acordarea de asistenţă şi consiliere persoanelor eliberate din locurile de detenţie în vederea adaptării şi reintegrării lor în societate (NCP, Art. 12, Alin. 1). Probaţiunea juvenilă implică obligaţia respectării interesului superior al copilului, precum şi obligaţia protecţiei temporare a copilului aflat în dificultate, al resocializării şi al reintegrării lui în familie, precum şi în comunitate (NCP, Art. 13, Alin. 1).

Analiza Standardului Ocupaţional consilier de probaţiune, cod COR 261921, din România

Pentru completarea înţelegerii atribuţiunilor care revin consilierului de probaţiune, vom analiza standardul ocupaţional *consilier de probaţiune*, cod COR 261921 din România. Standardul ocupaţional atribuie consilierului de probaţiune următoarele competenţe: comunicarea şi relaţionarea cu persoane, organizaţii şi mass-media; aplicarea tehnicilor specifice de observare, intervievare şi documentare; consemnarea şi verificarea informaţiilor accesate/obţinute; aplicarea tehnicilor de mediere; conducerea interviurilor şi susţinerea întrevederilor pe baza practicilor nondiscriminatorii; analiza informaţiilor şi luarea deciziilor privind cazul; evaluarea riscului de a comite noi infracţiuni în etapa presentenţială şi pentru

How to cite: Sandu, A. (2017). Probation System in Romania and the Republic of Moldova. Logos Universality Mentality Education Novelty, Section: Law, V(2), 27-47. https://doi.org/10.18662/lumenlaw.3

persoanele aflate în supraveghere; elaborarea referatului/raportului de evaluare; asigurarea de informaţii suplimentare, clarificări şi recomandări în instanţă; asigurarea managementului de caz în procesul de supraveghere în comunitate a persoanelor majore şi minore; modelarea prosocială şi motivarea persoanei pentru schimbarea comportamentului şi reintegrarea în societate; îndrumarea şi asistarea persoanelor aflate în supraveghere; organizarea şi derularea programelor educative şi de reintegrare socială şi acordarea de asistenţă şi consiliere persoanelor private de libertate şi victimelor unor infracţiuni. În Republica Moldova nu am putut identifica un standard ocupațional propriu-zis pentru consilierul de probațiune.

Organizarea sistemului de probaţiune conform legislaţiei naţionale din România şi Republica Moldova

Sistemul de probațiune din România funcţionează în baza Legii 252 din 19 iulie 2013 privind organizarea şi funcţionarea sistemului de probaţiune. Legea a intrat în vigoare la data de 7 februarie 2014. Legea 252 reglementează organizarea şi funcționarea sistemului național de probaţiune atât la nivel central, cât şi la cel al structurilor teritoriale (Art. 1). Participarea la înfăptuirea actului de justiţie (Legea 252/2013, Art. 2, alin 1) conferă sistemului de probațiune un caracter instituțional particular, fiind în acelaşi timp un serviciu de natură asistenţială, dar şi coercitivă. Scopul organizării şi funcţionării sistemului de probaţiune din România îl reprezintă reabilitarea socială a infractorilor, şi diminuarea riscului de săvârşire a unor noi infracţiuni şi al creşterii gradului de siguranţă în comunitate (Legea 252/2013, Art.2, alin. 2). În cadrul serviciilor de probaţiune funcţiile restaurative, educative şi de management al riscului sunt văzute ca prioritare faţă de funcţia retributivă a pedepsei (Sandu & Unguru, 2014).

În cei 15 ani de existenţă a probaţiunii în România, sistemul s-a personalizat, adaptându-se cadrelor generale ale sistemului juridic românesc. Referindu-se la propriile reflecţii (IRO07) cu privire la specificul naţional al probaţiunii, bazându-se pe schimbul de experienţă cu profesionişti din alte ţări, persoana intervievată arată că principalele diferenţe între sistemele de probaţiune vizează implementarea obligaţiilor legale, orientarea spre litera legii în cazul sistemelor de probaţiune din ţările nordice şi pe spiritul legii, pe comunicarea interpersonală cu făptuitorul şi accentul consiliativ în România.

How to cite: Sandu, A. (2017). Probation System in Romania and the Republic of Moldova. Logos Universality Mentality Education Novelty, Section: Law, V(2), 27-47. https://doi.org/10.18662/lumenlaw.3

Cadrul instituţional de funcţionare a serviciului de probaţiune în România şi Republica Moldova

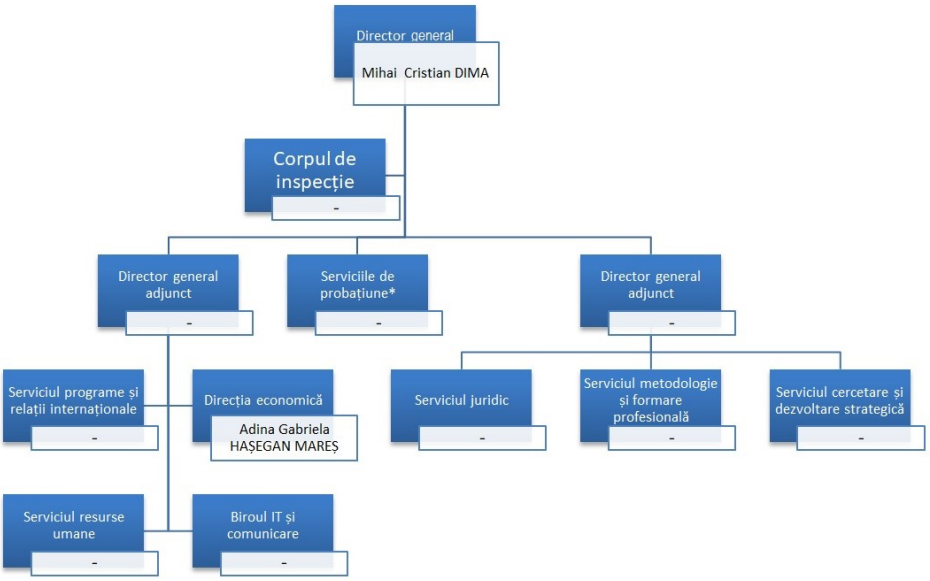
Cadrul instituțional vine în prelungirea celui normativ în conturarea limitelor intrinseci (Sandu, 2015) ale construcției sociale a profesiei de consilier de probațiune. În timp ce cadrele normative stabilesc limitele unei practici sociale, cadrul instituțional determină modul concret în care respectiva practică funcționează. Funcționarea sistemului de probațiune din România este reglementată în Capitolul III al Legii 252/2013. Direcția Națională de Probațiune este, în conformitate cu legea menționată, o structură cu personalitate juridică în cadrul Ministerului Justiției, în coordonarea directă a Ministrului Justiției (Legea 252/2013, Art. 16, alin 3), fiind constituită în urma reorganizării Direcției de Probațiune din Ministerul Justiției (Legea 252/2013, Art. 16, alin 1). Atribuțiile Direcției Naționale de Probațiune conform Art. 17, sunt următoarele: stabilirea direcţiilor strategice de acţiune în domeniul probaţiunii; conceperea, coordonarea, monitorizarea şi evaluarea strategiei naţionale de reabilitare a persoanelor faţă de care s-au dispus sancţiuni şi măsuri comunitare; organizarea şi coordonarea procesului de executare a pedepselor şi măsurilor neprivative de libertate specifice domeniului probaţiunii; elaborarea standardelor minime de lucru în probaţiune, precum şi normele metodologice pentru avizarea şi acreditarea programelor de lucru cu persoanele supravegheate; organizarea şi coordonarea activităţii structurilor teritoriale; coordonarea şi gestionarea resurselor umane ale sistemului de probaţiune; organizarea pregătirii profesionale a personalului din sistemul de probațiune, precum şi organizarea de cursuri de pregătire pentru persoane din cadrul instituţiilor implicate în activitatea de probaţiune; elaborarea proiectului de buget anual al direcției şi al structurilor teritoriale, şi asigurarea execuţiei bugetare; elaborarea, în colaborare cu direcţia de specialitate din Ministerul Justiţiei, de proiecte de acte normative privind organizarea şi activitatea sistemului de probațiune; evaluarea şi controlul activităţii derulate în structurile teritoriale de probaţiune, prin intermediul inspectorilor de probaţiune; evaluarea profesională a personalului din cadrul sistemului de probaţiune; elaborarea standardelor de performanţă, metodologii şi instrumente de lucru, în scopul uniformizării şi îmbunătăţirii activităţii de probaţiune; coordonarea elaborării şi implementării strategiei de comunicare şi relaţii publice a sistemului de probațiune; coordonarea acţiunilor de cooperare internaţională în domeniu; reprezentarea în faţa instanţelor judecătoreşti şi a altor organe de jurisdicţie a intereselor direcţiei şi ale structurilor teritoriale; coordonarea activităţii de

How to cite: Sandu, A. (2017). Probation System in Romania and the Republic of Moldova. Logos Universality Mentality Education Novelty, Section: Law, V(2), 27-47. https://doi.org/10.18662/lumenlaw.3

colectare şi prelucrare a datelor statistice specifice domeniului probaţiunii şi gestiunea sistemelor informatice aferente; realizarea de studii, analize şi cercetări care să contribuie la fundamentarea politicii penale în domeniu, la elaborarea strategiilor de lucru şi la îmbunătăţirea practicii (Legea 252/2013, Art. 17, lit. a-t).

Departamentul funcţionează pe criterii teritoriale, în structura organizatorică a Direcţiei funcţionând departamente, servicii şi alte structuri înfiinţate prin Ordinul Ministrului Justiţiei (Legea 252/2013, Art. 21, Alin. 4). Serviciile de Probaţiune funcţionează în fiecare Municipiu reşedinţă de Judeţ, precum şi în Municipiul Bucureşti, prin reorganizarea serviciului de probaţiune de pe lângă tribunale (Legea 252/2013, Art. 21, Alin. 1). Conducerea Direcţiei Naţionale de Probaţiune este asigurată de un Director General numit prin Ordin al Ministrului în urma promovării unui concurs (Legea 252/2013, Art. 18); de doi directori adjuncţi numiţi în acelaşi mod (Legea 252/2013, Art. 18, Alin. 4); Şefii Serviciului de Probaţiune şi Şefii de Birouri sunt numiţi în acelaşi mod (Art. 27, Alin. 1). Directorul general emite decizii şi instrucţiuni şi răspunde, în faţa ministrului justiţiei, de buna funcţionare a sistemului de probaţiune (Legea 252/2013, Art. 19, Alin. 1). Directorul general poate delega o parte din atribuţiile sale directorilor generali adjuncţi (Legea 252/2013, Art. 19, Alin. 2).

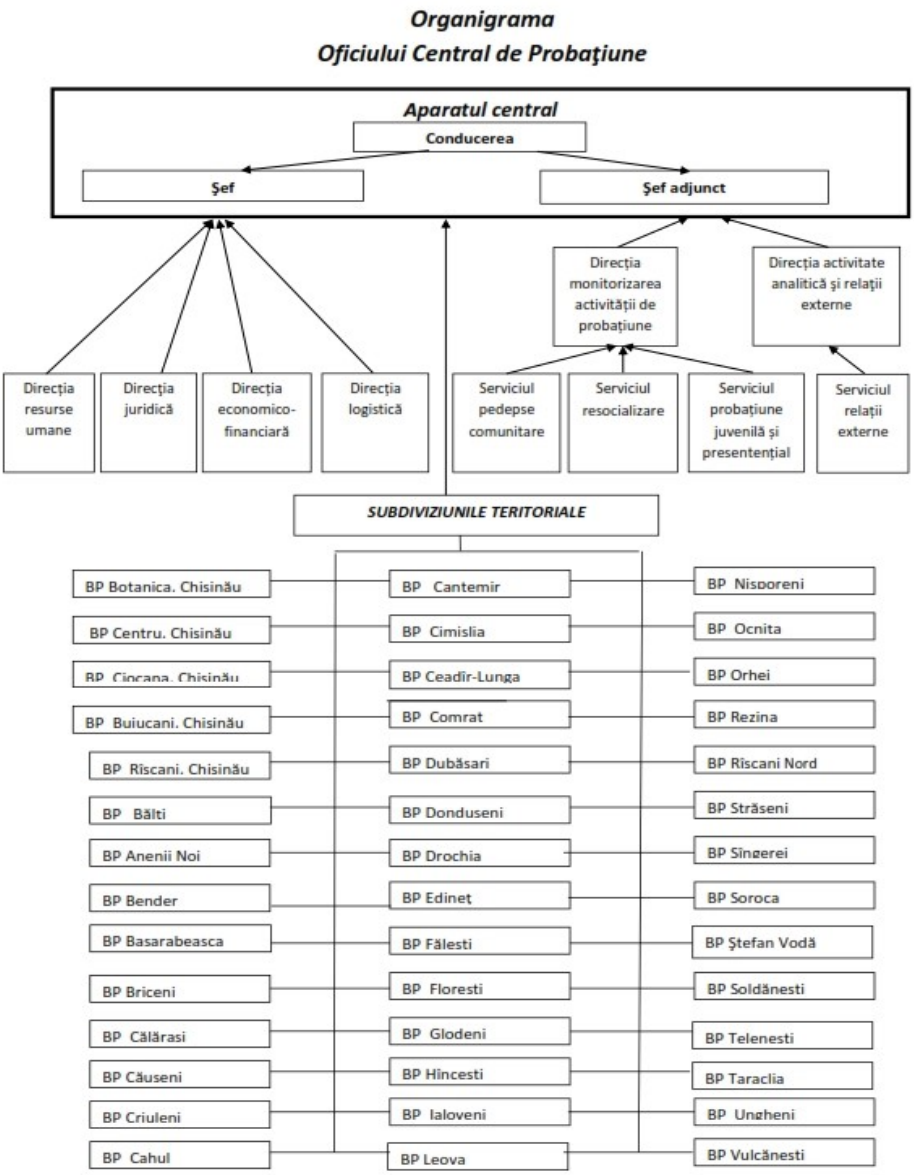
Organigrama Direcției Naționale de Probațiune

How to cite: Sandu, A. (2017). Probation System in Romania and the Republic of Moldova. Logos Universality Mentality Education Novelty, Section: Law, V(2), 27-47. https://doi.org/10.18662/lumenlaw.3

Activitatea de probaţiune din Republica Moldova se organizează prin Inspectoratul Naţional de Probaţiune fiind implementată prin subdiviziunile teritoriale ale acestuia numite de legiuitor organe de probaţiune (Legea nr. 8/ 2008, Art. 15, Alin. 1-2). Subdiviziunile teritoriale ale Inspectoratului Naţional de Probaţiune sunt: inspectoratele regionale de probaţiune şi birourile de probaţiune. Activitatea birourilor de probaţiune este organizată conform direcţiilor de activitate în: probaţiunea presentenţială şi juvenilă; probaţiunea comunitară şi postpenitenciară şi monitorizarea executării pedepsei cu munca neremunerată în folosul comunităţii şi a altor pedepse alternative detenţiei (Legea nr. 8/ 2008, Art. 15). Organul de probaţiune are următoarele funcţii: prezentarea de referate presentenţiale de evaluare psihosocială a personalităţii; aplicarea programelor de corecţie a comportamentului social; coordonarea executării unor anumite categorii de pedepse; exercitarea controlului asupra persoanelor condamnate cu suspendarea condiţionată a executării pedepsei, a persoanelor liberate condiţionat de pedeapsă penală înainte de termen, a persoanelor condamnate cu amânarea executării pedepsei, a persoanelor liberate de răspundere penală; exercitarea controlului asupra aplicării măsurilor de constrîngere cu caracter educativ; acordarea de asistenţă şi de consiliere postpenitenciară; coordonarea activităţii reprezentanţilor altor autorităţi publice centrale şi autorităţilor publice locale, organizaţiilor neguvernamentale a căror activitate are legătură directă sau tangenţială cu probaţiunea; implementarea programelor de corecţie socială a subiecţilor probaţiunii; colaborarea cu penitenciarele în partea pregătirii persoanelor pentru liberare din locurile de detenţie (Legea nr. 8/ 2008, Art. 16).

How to cite: Sandu, A. (2017). Probation System in Romania and the Republic of Moldova. Logos Universality Mentality Education Novelty, Section: Law, V(2), 27-47. https://doi.org/10.18662/lumenlaw.3

Probaţiunea în literatura socio-juridică din România

Literatura socio-juridică românească în domeniu consacră în special autori precum: Doina Balahur, Ioan Durnescu, Mihaela Tomiţă, Dalina Groza etc., care au conturat din punct de vedere teoretic sistemul de probaţiune românesc. De asemenea ne-am orientat spre tratate de drept

How to cite: Sandu, A. (2017). Probation System in Romania and the Republic of Moldova. Logos Universality Mentality Education Novelty, Section: Law, V(2), 27-47. https://doi.org/10.18662/lumenlaw.3

penal pentru a vedea maniera generală de tratare a pedepsei şi a sancţiunilor privative sau neprivative de libertate, precum şi a teoriilor cu privire la rolul acesteia faţă de societate şi faţă de individ. Monografiile de specialitate în domeniul probaţiunii pe care le-am consultat, pun accentul pe latura socială, tratând probaţiunea atât ca practică socială, cât şi ca instituţie socio-juridică.

Doina Balahur (2001) reprezintă unul dintre fondatorii învăţământului şi cercetării româneşti în sfera probaţiunii, fiind iniţiatoarea primului masterat profesional de probaţiune din ţară. Cercetările Domniei sale vizează practica probaţiunii din perspectiva justiţiei restaurative şi respectiv aprofundarea probaţiunii ca paradigmă profesională a implementării alternativelor sociale la instituţia închisorii. Doina Balahur (2001) teoretizează efectele colaterale ale închisorii pornind de la Michael Tonry şi Joan Petersila (1999): diminuarea şanselor fostului deţinut de a-şi găsi un loc de muncă; efecte pe termen lung ale încarcerării asupra sănătăţii fizice şi mentale ale deţinutului; izolarea şi marginalizarea familiei deţinuţilor; închisoarea este un mediu criminogen; exportul stilului de viaţă şi a valorilor închisorii în comunitate; stări şi tendinţe autolitice ale deţinuţilor ca reacţie la mediul penitenciar (Sandu & Unguru, 2014).

Ioan Durnescu (2009; 2011) a fost implicat atât ca teoretician, cât şi ca practician în implementarea sistemului de probaţiune în România încă de la primele proiecte centrate pe justiţia comunitară implementate prin intermediul Asociaţiei Alternative Sociale din Iaşi. Ulterior, Domnia sa s-a implicat în implementarea la nivel legislativ al probaţiunii, şi la dezvoltarea şcolii de probaţiune a Universităţii din Bucureşti. Ioan Durnescu este fondatorul primului jurnal românesc de probaţiune European Journal of Probation, jurnal care apare astăzi la prestigioasa editură SAGE. In perspectivă teoretică, Domnia sa a început să conceptualizeze probaţiunea ca practică restaurativă, precum şi să diagnosticheze evoluţia sistemului de probaţiune românesc în context European şi internaţional. Ioan Durnescu (2008a) face referire la contribuţia instituţiilor europene, mai ales după ratificarea Convenţiei Europene a Drepturilor Omului şi a Convenţiei Europene privind prevenirea torturii. Paradigma propusă de Ioan Durnescu (2008b, p. 14) arată o serie de cauze şi factori favorizanţi care au dus la apariţia şi dezvoltarea serviciilor de probaţiune. Înlocuirea sancţiunilor privative de libertate cu cele neprivative duce la reducerea costurilor în sistemul naţional de penitenciare (Sandu & Unguru, 2014, p. 251). Modernizarea legislaţiei penale a dus la necesitatea înfiinţării şi dezvoltării

How to cite: Sandu, A. (2017). Probation System in Romania and the Republic of Moldova. Logos Universality Mentality Education Novelty, Section: Law, V(2), 27-47. https://doi.org/10.18662/lumenlaw.3

sistemului de probaţiune, şi odată cu aceasta, la apariţia profesiei de *consilier de probaţiune*.

Mihaela Tomiţă şi Cosmin Goian (2009) teoretizează funcţiile probaţiunii în contextul schimbării filosofiei penale în sensul umanizării pedepselor. Cercetarea menţionată urmăreşte relaţia dintre consilierul de probaţiune şi beneficiar, pe care o identifică ca fiind una consiliativă şi de suport. Cei doi autori investighează acţiunea comunicativă ca latura particulară a funcţionării relaţiei de ajutor în activitatea de probaţiune. Se atrage atenţia asupra *jargonului profesional,* şi a modului în care termenii utilizaţi de consilierii de probaţiune în reprezentarea muncii lor influenţează relaţiile pe care le au cu clienţii. Mihaela Tomiţă (2009) analizează impactul contextului international, mai ales a celui de natură legislativă în dezvoltarea serviciilor de probaţiune româneşti. Autoarea pune accentul pe importanţa activităţii de evaluare pe care consilierul de probaţiune o realizează atât în probaţiunea presentenţială, cât şi în supravegherea executării măsurilor neprivative de libertate.

În ceea ce priveşte cercetările sociologice de teren privind construcţia socială a probaţiunii, acestea sunt într-un număr relativ restrâns în literatura românească de specialitate. Cercetarea realizată de Ecaterina Balica (2009) identifică următoarele elemente constitutive ale practicii profesionale ale consilierilor de probaţiune: formarea profesională a acestora, evoluţia serviciilor de probaţiune şi provocările la care consilierii de probaţiune au trebuit să facă faţă. Rezultatele au pus în evidenţă o serie de dificultăţi în comunicarea instituţională care au fost rezolvate prin punerea la punct a unei strategii de comunicare instituţională. Direcţia de Probaţiune investigată în cercetarea menţionată (care funcţiona pe lângă Tribunalul Bucureşti) se confrunta la data realizării cercetării cu o lipsă de personal cronică, însoţită de o creştere de peste 10 ori a volumului de activitate, ce ducea la o presiune crescută pe consilierii de probaţiune. Soluţiile identificate au fost introducerea supervizării profesionale a practicii, informatizarea serviciului şi înfiinţarea unei baze de date care să cuprindă întreaga activitate a instituţiei, precum şi desfăşurarea unor activităţi de advocacy care au condus la modificări în cadrul legislativ, ceea ce a permis diminuarea presiunii instituţionale la care consilierii de probaţiune erau supuşi (Balica, 2009). De menţionat este rolul important pe care îl au în dezvoltarea serviciilor pentru persoanele condamnate şi pentru foştii deţinuţi, centrele de justiţie comunitară. Acestea îşi propun să reprezinte interesele comunităţii de a avea

How to cite: Sandu, A. (2017). Probation System in Romania and the Republic of Moldova. Logos Universality Mentality Education Novelty, Section: Law, V(2), 27-47. https://doi.org/10.18662/lumenlaw.3

un rol activ în prevenţia infracţionalităţii şi în reintegrarea socială a foştilor condamnaţi, promovând măsuri active de justiţie restaurativă.

Cercetarea realizată de Aurel Preda (2015) urmăreşte identificarea contextului în care consilierii de probaţiune îşi desfăşoară practica profesională după intrarea în vigoare a reformelor penale instituite de Noul Cod Penal (NCP) (Lupaşcu, 2014a), Noul Cod de Procedură Penală (NCPP) (Lupaşcu, 2014b) şi noua Lege a Probaţiunii. Dintre rezultatele cercetării realizate de Aurel Preda (2015), menţionăm: incompletitudinea şi caracterul neexplicit a unor sentinţe judecătoreşti, ce devin astfel dificil sau imposibil de pus în executare, inadvertenţele din cadrul legislativ, de exemplu imposibilitatea punerii în executare a unor hotărâri care solicită muncă în folosul comunităţii, atunci când reprezentanţii comunităţii respective se opun, măsuri sancţionatorii inaplicabile, dintre care se reţin obligarea unor persoane analfabete la urmarea unor cursuri de calificare, obligarea unor persoane inapte de muncă la executarea muncii neremunerate în folosul comunităţii.

Articolul Alinei Maria Severin (2014) discută o serie de particularităţi ale resursei umane din cadrul servicilor de probaţiune. Sunt evidenţiate o serie de factori motivaţionali, cum ar fi prestigiul profesional, stabilitatea locului de muncă, dinamismul profesiei, capacitatea de a influenţa în mod pozitiv comportamentul persoanelor condamnate. În sens negativ, sunt identificate în special aglomeraţia profesională şi aglomerarea cu sarcini (Severin, 2014).

Probaţiunea în literatura socio-juridică din Republica Moldova

Literatura socio-juridică moldovenească pune accentul pe dimensiunea metodologică a funcţionării serviciilor de probaţiune, pe implementarea acestui serviciu ca parte a sistemului de justiţie penală. Un număr semnificativ de lucrări în domeniul probaţiunii au apărut cu sprijinul Institutului de Reforme Penale.

Ulianovschi Xenofon şi colaboratorii (2004; 2006) realizează o analiză a măsurilor neprivative de libertate de a căror implementare sunt responsabili consilierii de probaţiune în conformitate cu legislaţia penală specifică în Republica Moldova. Ulianovschi Xenofon (2004) arată că în documentele în sensul juridic, probaţiunea reprezintă o sancţiune dispusă printr-o hotărâre judecătorească, fiind în acelaşi timp o metodă aplicată unor infractori ce constă în suspendarea condiţionată a pedepsei urmată de

How to cite: Sandu, A. (2017). Probation System in Romania and the Republic of Moldova. Logos Universality Mentality Education Novelty, Section: Law, V(2), 27-47. https://doi.org/10.18662/lumenlaw.3

punerea lor sub supravegherea consilierului de probaţiune pentru a i se acorda asistenţă şi tratament.

Oleg Trocin, Iosif Csatlos-Dima şi Vitalie Popa (2010) realizează o analiză a sistemului moldovenesc de probaţiune din perspectiva cadrelor normative-instituţionale în care acestea îşi desfăşoară activitatea, precum şi a activităţii specifice desfăşurate de către consilierul de probaţiune. Autorii citaţi propun un model de *probaţiune centrată pe dovezi,* metodologia de lucru a consilierului de probaţiune propusă de aceştia în *Ghid* fiind bazată pe o strategie de tip cercetare-acţiune. Etapizare procesului de culegere a datelor despre persoana supravegheată, regulile de intervievare conforme cu practica standardizată a interviului în cercetarea socială, proiectarea consilierii în baza datelor obţinute şi elaborarea Raportului de evaluare presentenţială, face ca modelul propus să fie deplin convergent cu metodologia descrisă în literatura internaţională sub denumirea de *probaţiune bazată pe cercetare (dovezi)*. Procedura specifică de practică a consilierii în probaţiunea moldovenească provine din metodologia specifică asistenţei sociale, fiind preluată din modelul de consiliere bazat pe rezolvarea de probleme şi *lucrul de caz social prin strategii nondirective şi terapia centrată pe client.*

Aceeaşi abordare a probaţiunii bazate pe dovezi poate fi regăsită în *Manualul consilierilor de probaţiune* a autorilor Victor Zaharia, Hans-Gunnar Stey, Vladimir Popa şi Vitalie Popa (2011). În manual sunt explicate modelele de probaţiune la nivel european şi internaţional, precum şi particularităţi ale practicii specifice în Moldova. Lucrarea tratează perspectivele istorice şi normative instituţionale ale funcţionării probaţiunii, insistând pe metodologia de lucru a consilierilor.

Vladimir Popa şi Victor Zaharia (2009) au realizat o serie de cercetări cu privire la implementarea probaţiunii în Republica Moldova pornind de la o serie de studii de caz semnificative. Articolul vizează atât analiza cadrului legislativ-normativ, cât şi specificul metodologic al practicii, făcându-se trimitere la cazuri concrete aflate în evidenţa consilierilor de probaţiune. Concluziile cercetării cu privire la probaţiunea presentenţială au fost sintetizate sub forma unei diagrame SWOT după cum urmează: puncte tari - "Pilotare iniţiată, mecanism de solicitare şi întocmire a referatelor presentinţiale bine stabilite; Utilitate a referatului presentenţial pentru individualizarea aplicării pedepsei penale şi a măsurii preventive conştientizată de către solicitanţi; Echipă competentă formată în cadrul proiectelor pilot; Cadru legal parţial, dar în dezvoltare; Susţinere din partea unor factori de decizie şi a ONG-urilor; Material instructiv-informativ

How to cite: Sandu, A. (2017). Probation System in Romania and the Republic of Moldova. Logos Universality Mentality Education Novelty, Section: Law, V(2), 27-47. https://doi.org/10.18662/lumenlaw.3

elaborat"; puncte slabe - "Lipsa susţinerii continue din partea statului; Indiferenţă din partea unor factori de decizie; Gradul diferit de conştientizare a oportunităţilor serviciului de probaţiune; Numărul redus de specialişti bine instruiţi, implicaţi în activităţi de probaţiune la nivel naţional; Posibilitate limitată de deplasare în teritoriu/ în localităţile rurale"; oportunităţi - "Modificarea legislaţiei (obligativitatea referatelor în cauzele cu minori şi determinarea criteriilor de solicitare a referatelor în cauzele cu implicarea adulţilor); Raport privind implementarea alternativelor la detenţie; Opinie publică favorabilă, inclusiv a comunităţii juridice; Implicarea mai activă a ONG-urilor în activitatea de reintegrare socială a persoanelor aflate în termen de probă; Dezvoltarea serviciilor sociale specializate; Dezvoltarea unui sistem de instruire iniţială şi continuă a consilierilor de probaţiune; Specializarea consilierilor de probaţiune; Colaborarea internaţională şi transferul de expertiză; Implicarea şcolii, familiei, comunităţii, a factorilor de decizie în munca de prevenire"; "Obstacole /dificultăţi - Resurse financiare limitate; Nivelul redus de dezvoltare comunitară; Reţea de servicii sociale slab dezvoltată, în special la nivel rural; Cadrul legislativ imperfect; Lipsa programelor de lucru în domeniul probaţiunii (Popa, Zaharia, 2009)".

Vasile Rotaru (2009) prezintă o cercetare evaluativă cu privire la implementarea probaţiunii sentenţiale în Republica Moldova. Principalele concluzii ale cercetării: consilierul de probaţiune trebuie să aibă o serie de competenţe cu privire la viaţa socială pe care trebuie să fie capabile să le transfere persoanei supravegheate; necesitatea lărgirii bazei de selecţie a persoanelor ce pot beneficia de libertate supravegheată, prin modificarea legislaţiei penale în domeniu; încurajarea aplicării de către instanţe a sancţiunilor neprivative de libertate; o colaborare mai strânsă între serviciul de probaţiune şi instanţele de judecată etc. O cercetare realizată de Marcela Dilion în Republica Moldova arată că, la 1 aprilie 2005, un număr de 1.950 de persoane executau pentru a doua oară pedepse privative de libertate, 1.332 – a treia oară, iar 930 – a patra oară şi mai mult, faţă de 2.458 de deţinuţi care sunt condamnaţi pentru prima dată, ceea ce reprezintă doar 36,9% din totalul persoanelor încarcerate în Moldova la data studiului (Dilion, 2005).

În general, literatura de specialitate pune accentul pe factorul retributiv, considerând pedeapsa ca fiind "*singura sancţiune penală menită să asigure restabilirea ordinii de drept încălcate prin săvârşirea unei infracţiuni*" (Mitrache, 1994). Această opinie reflectă curentul puternic retributiv existent atât în societatea românească, cât şi în cea moldovenească, profund favorabil

How to cite: Sandu, A. (2017). Probation System in Romania and the Republic of Moldova. Logos Universality Mentality Education Novelty, Section: Law, V(2), 27-47. https://doi.org/10.18662/lumenlaw.3

măsurilor privative de libertate, cu puternice accente de discriminare faţă de persoanele care au săvârşit fapte penale, inclusiv după momentul liberării din mediul carceral. Noi considerăm că profunda neîncredere în instituţii şi atitudinea de intoleranţă faţă de diversele forme de devianţă socială, inclusiv faţă de formele minore de delincvenţă, este caracteristică pentru societăţile post-totalitare, în timp ce democraţiile tradiţionale sunt înclinate mai degrabă spre toleranţă şi menţinerea echilibrului social. Această opinie este susţinută de sondajul realizat la nivelul Naţiunilor Unite, care arată un grad ridicat de acceptare a sancţiunilor neprivative de libertate în statele dezvoltate şi o acceptare scăzută a acestora în statele mai puţin dezvoltate (Spoială, 2009).

La nivelul Republicii Moldova, sondajul realizat de **Alexandru Spoială** în Municipiul Chişinău arată că deşi cetăţenii moldoveni se arată dispuşi să participe la reintegrarea socială a persoanelor supuse probaţiunii, doar 27 % arată că ar fi dispuşi să ofere un ajutor real, concret (Spoială, 2009, p. 190). Respondenţii sondajului citat considerau că responsabilitatea pentru practica probaţiunii, cu referire în special la prevenţia recidivei, ar trebui să revină statului, sugerând de asemenea necesitatea înfiinţării unor ONG-uri care să ofere servicii în domeniu. Un alt sondaj realizat de Dorina Ardeleanu, Ana Racu, Vadim Pistrinciuc şi Victor Zaharia în Republica Moldova (2009) arată că un număr de 26,23% dintre respondenţi ar refuza din start să ajute un fost deţinut care ar cere ajutorul în privinţa hranei, adăpostului, protecţiei şi înţelegerii, şi doar 14,75% ar fi de acord fără rezerve, iar 56,56% ar reflecta asupra oportunităţii de a ajuta un fost deţinut. Acelaşi sondaj ne furnizează o serie de date referitoare la stereotipurile sociale faţă de foştii deţinuţi pe care cetăţenii moldoveni le au: de precauţie şi teamă 67%, de ură 2%, nici un sentiment 20%, altele 11% (Ardeleanu et al., p. 94). În ceea ce priveşte vizibilitatea serviciului de probaţiune din Republica Moldova, un studiu publicat în anul 2011 arată că puţini membri ai comunităţii (aproximativ 21%) cunosc foarte bine sau bine activitatea serviciului de probaţiune. Majoritatea, 52%, cunosc puţin sau deloc această activitate. Majoritatea respondenţilor au indicat ca surse de informare despre serviciul de probaţiune: cunoscuţii, colegii, prietenii, rudele, precum şi mass-media. Din acelaşi studiu a reieşit o cunoaştere redusă a publicului despre serviciul de probaţiune, care este confirmată şi de rezultatele obţinute de realizatorii studiului în rândurile practicienilor dreptului (procurori şi judecători). 62% din procurori şi 53% din judecători cunosc bine sau foarte bine activitatea serviciului de probaţiune, ceea ce arată că 38% dintre aceştia au o cunoaştere limitată referitoare la acest aspect. Este îngrijorător faptul că

How to cite: Sandu, A. (2017). Probation System in Romania and the Republic of Moldova. Logos Universality Mentality Education Novelty, Section: Law, V(2), 27-47. https://doi.org/10.18662/lumenlaw.3

unul din cinci judecători şi unul din zece procurori au foarte puţine, sau nu au deloc informaţii cu privire la activitatea serviciului de probaţiune conform unei cercetări realizate de Ion Jigau şi Igor Dolea (2009).

Concluzii

Atât în România, cât şi în Republica Moldova, probaţiunea reprezintă o practică socială şi o profesie recentă, deşi au existat modele de sancţiune neprivativă de libertate încă din perioada interbelică. Atât la nivelul cadrelor normative, cât şi a celor instituţionale între cele două ţări, există mai multe asemănări care constau în introducerea probaţiunii în rândul profesiunilor din sfera sistemului judiciar, ceea ce face ca profesioniştii să se bucure de un prestigiu ridicat în cadrul profesiunilor asistenţiale şi consiliative. În ambele ţări probaţiunea rămâne o profesie înrudită cu cea de asistent social, deşi se autonomizează faţă de aceasta la nivelul practicilor efective şi a structurilor instituţionale care compun sistemul de probaţiune. Sistemul de probaţiune are pe lângă atribuţiile consiliative şi asistenţiale, o dimensiune punitivă care îşi pune amprenta pe specificul muncii de consilier de probaţiune

References

Ardeleanu, D., Racu, A., Pistrinciuc, V., & Zaharia, V. (2009). *Raport de monitorizare şi evaluare a activităţii de reintegrare socială a persoanelor liberate din locurile de detenţie*. Republica Moldova; Chişinău: „Cu drag" SRL.

Balahur, D. (2001). *Fundamente socio-juridice ale probaţiunii*. Iaşi, România: Editura Bit.

Balica, E. (2009). Instituţionalizarea probaţiunii în România: Practici şi strategii situaţionale în contextul (Post)Aderării la Uniunea Europeană. *Revista Română de Sociologie, serie nouă, anul XX*, 3–4, 299–317.

Bazemore, G. (1998). Restorative justice and earned redemption: Communities, victims, and offender reintegration. *American Behavioral Scientist, 41,* 768–813.

Biroul Naţional de Statistică al Republicii Moldova. Retrieved from http://www.statistica.md/category.php?l=ro&idc=189

Braithwaite, J. (1989). *Crime, shame, and reintegration*. Cambridge: Cambridge University Press.

Braithwaite, J. (1998). Restorative justice. In M. Tonry, (Ed.), *The handbook of crime and punishment* (pp. 323–344). Oxford: Oxford University Press.

Braithwaite, J. (2002). *Restorative justice and responsive regulation*. New York: Oxford University Press.

Braithwaite, J. (2003). Principles of restorative justice. In A. Von Hirsch, J. V. Roberts, A. Bottoms, K. Roach, M. Schiff (eds.), *Restorative justice and criminal justice: Competing or reconcilable paradigms* (pp. 1-20)? Oxford: Hart.

How to cite: Sandu, A. (2017). Probation System in Romania and the Republic of Moldova. Logos Universality Mentality Education Novelty, Section: Law, V(2), 27-47. https://doi.org/10.18662/lumenlaw.3

Damian, S., SANDU, Antonio (2010). Justiţie restaurativă. O nouă paradigmă (apreciativă). *Jurnalul de Studii Juridice, 3-4*(Special Issue), 493-505.

Dilion, M. (2005). Efectele mediului penitenciar asupra vieţii persoanelor în conflict cu legea. In: Bulgaru M. (coord.), *Asistenţa socială şi justiţia juvenilă: modalităţi de integrare şi cooperare. Culegere de articole elaborate în baza comunicărilor la Conferinţa ştiinţifică din 22 aprilie 2005* (pp. 47-52). Universitatea de Stat din Moldova. Centrul Republican de Resurse pentru Asistenţă Socială.

Durnescu, I. (2008a). An Exploration of the Purposes and Outcomes of Probation in European Jurisdictions. *Probation Journal, 55*, 3.

Durnescu, I. (2008b). O istorie a probatiunii în România. In V. Schiaucu, & R. Canton (coord.), *Manual de Probaţiune* (pp. 8-25). Bucureşti, România: Editura Euro Standard.

Durnescu, I. (2009). *Asistenţa socială în penitenciar.* Iaşi, România: Editura Polirom.

Durnescu, I. (coord.), (2011). *Probaţiunea. Teorii, legislaţie şi practică.* Iaşi, România: Editura Polirom.

Institutul Naţional de Statistică. Retrieved from http://statistici.insse.ro

Jigau, I., & Dolea I. (2009). *Capacităţi şi abilităţi de reintegrare socială a deţinuţilor. Cercetare sociologică.* Chişinău, Republica Moldova: „Bons Offices" SRL.

Johnstone, G., & Van Ness, D. V. (2006). The Meaning of Restorative Justice. In G. Johnstone, & D. V. Van Ness (eds.), *Handbook on Restorative Justice.* Cullompton: Willan Publishing.

Legea cu privire la probaţiune nr. 8-XVI din 14.02.2008. Publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.103-105, 13.06.2008.

Legea Nr. 252 din 19 iulie 2013 privind organizarea şi funcţionarea sistemului de probaţiune. Retrieved from http://anp.gov.ro/documents/10180/57727/Legea+252+din+2013++privind+sistemul+de+probatiune.pdf/a7ed7611-b6ac-43c7-85ac-a31975bbff73

Legea Nr. 253 din 19 iulie 2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative şi a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal. Retrieved from http://anp.gov.ro/documents/10180/57727/Legea+253+din+2013+-+executarea+pedepselor,a+masurilor+educative+si+a+altor+m%C4%83suri+neprivative+de+libertate.pdf/0d734902-be75-4de2-bcdd-34f5eac9717d

Lupaşcu, D. (2014a). *Noul Cod Penal: legislaţie consolidată, din 10 februarie 2014.* Bucureşti, România: Editura Universul Juridic.

Lupaşcu, D. (2014b). *Noul Cod de Procedură Penală: legislaţie consolidată, din 10 februarie 2014.* Bucureşti, România: Editura Universul Juridic.

Ministerul Justitiei. Date statistice. Retrieved from http://www.just.ro/date-statistice/

Mitrache, C. (1994). *Drept penal român: partea generală.* Bucureşti, România: Casa de Editură şi Presă.

How to cite: Sandu, A. (2017). Probation System in Romania and the Republic of Moldova. Logos Universality Mentality Education Novelty, Section: Law, V(2), 27-47. https://doi.org/10.18662/lumenlaw.3

Popa, V., & Zaharia, V. (2009). Implementarea Probaţiunii presentinţiale în Republica Moldova. In V. Zaharia, V. Popa, V. Rotaru (eds.), *Raport privind implementarea alternativelor la detenţie* (pp. 4-77). Chişinău: "Helmax-Exim" SRL.

Preda, A. (2015). Probaţiunea în România, rezultatele unei cercetări empirice evaluative. *Revista română de sociologie, serie nouă, 2015, anul XXVI*, nr. 5–6, 459–470.

Rotaru, V. (2009). Implementarea Probaţiunii sentinţiale în Republica Moldova. In V. Zaharia, V. Popa, V. Rotaru (eds.), *Raport privind implementarea alternativelor la detenţie* (pp. 78-112). Chişinău: "Helmax-Exim" SRL.

Sandu, A. (2015). Preliminaries to a Social-Semiotic Model of Communicative Action. *Postmodern Openings, 6*(2), 59-77. https://10.18662/po/2015.0602.05.

Sandu, A., & Unguru, E. (2014). *Acţiune comunicativă, justiţie deliberativă şi restaurativă. Perspective socio-juridice asupra medierii şi probaţiunii.* România: Tritonic.

Sandu, A., Damian, S. (2012) Applying Appreciative Inquiry Principles in the Restorative Justice Field. *Postmodern Openings, 3*(2), 37-52.

Severin, A. M. (2014). Stresul la consilierii de probatiune/Probation counselors stress. *Revista de Asistenţă Socială, 1,* 201-211.

Spoială, A. (2009). *Probaţiunea şi reintegrarea socială a infractorului,* ed. a 2-a. Chişinău: Centrul Editorial al UASM.

Tomiţă, M. & Goian, C. (2009). Romanian probation system and the effect of semantics in social work. *Revista de Cercetare si Interventie Sociala, 27*, 92-111.

Tomiţă, M. (2014). Probation in the European Landscape of Criminal Justice. *Journal of Community Positive Practices, 14*(2), 3-10.

Tonry M., & Petersilia, J. (1999). *Prisons. Crime and Justice: A Review of Research, Volume 26*. Chicago: University of Chicago Press.

Trocin, O., Csatlos-Dima, I., & Popa, V. (2010). *Ghidul consilierului de probaţiune specializat în lucrul cu minorii.* Chişinău. Retrieved from http://irp.md/uploads/files/2014-04/1397806488_ghidul-consilierului.pdf

Ulianovschi, X. (2004). *Probaţiunea – alternative la detenţie.* Chişinău: Prut Internaţional.

Ulianovschi, X., Golubţov, I., Zaharia, V., & Cojocaru, V. (2004). *Ghidul consilierului de probaţiune.* Chişinău, Republica Moldova: Institutul de Reforme Penale.

Ulianovschi, X., Mîrza V., Golubţov I., & Rijicova S. (2006). *Ghid privind munca neremunerată în folosul comunităţii aplicată faţă de minori.* Chişinău, Republica Moldova: Institutul de Reforme Penale.

Zaharia, V., Stey, H. G., Popa, V., & Popa, V. (2011). *Manualul consilierului de probaţiune.* Chişinău, Republica Moldova: „Cu drag" SRL.

How to cite: Sandu, A. (2017). Probation System in Romania and the Republic of Moldova. Logos Universality Mentality Education Novelty, Section: Law, V(2), 27-47. https://doi.org/10.18662/lumenlaw.3